

32001L0084

13.10.2001

JURNALUL OFICIAL AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE

L 272/32

**DIRECTIVA 2001/84/CE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI
din 27 septembrie 2001
privind dreptul de suită în beneficiul autorului unei opere de artă originală**

PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 95,

având în vedere propunerea Comisiei ⁽¹⁾,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social ⁽²⁾,

hotărând în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 251 din tratat ⁽³⁾, în lumina textului comun aprobat de comitetul de conciliere la 6 iunie 2001,

întrucât:

- (1) În domeniul dreptului de autor, dreptul de suită reprezintă dreptul netransferabil și inalienabil al autorului unei opere originale de artă plastică sau grafică de a obține un beneficiu economic din vânzările succesive ale operei în cauză.
- (2) Dreptul de suită este un drept cu caracter frugifer care dă autorului/artistului posibilitatea să perceapă o remunerație pentru înstrăinările succesive ale operei. Obiectul dreptului de suită este opera materială, și anume suportul în care este încorporată opera protejată.
- (3) Scopul dreptului de suită este de a asigura că autorii operelor de artă plastică sau grafică beneficiază de succesul economic al operelor lor de artă originale. Acesta are rolul de a restabili echilibrul între situația financiară a autorilor operelor de artă plastică sau grafică și cea a altor creatori care beneficiază de exploatarea succesivă a operelor lor.
- (4) Dreptul de suită face parte integrantă din dreptul de autor și constituie o prerogativă esențială a autorilor. Impunerea unui astfel de drept în toate statele membre răspunde necesității de a asigura creatorilor un nivel de protecție adecvat și standardizat.
- (5) În temeiul articolului 151 alineatul (4) din tratat, Comunitatea trebuie să ia în considerare aspectele culturale atunci când acționează în temeiul altor dispoziții din tratat.
- (6) Convenția de la Berna privind protecția operelor literare și artistice prevede că dreptul de suită este disponibil numai dacă acest lucru este permis de legislația țării căreia îi aparține autorul în cauză. Prin urmare, acest drept este unul

opțional, supus regulii reciprocității. Din jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene cu privire la aplicarea principiului nediscriminării prevăzut la articolul 12 din tratat, așa cum apare în hotărârea din 20 octombrie 1993 în cauzele conexe C-92/92 și C-326/92 Phil Collins și alții ⁽⁴⁾, rezultă că dispozițiile de drept intern care conțin clauze de reciprocitate nu pot fi invocate pentru a refuza resortisanților altor state membre drepturile recunoscute autorilor naționali. Aplicarea unor astfel de clauze în contextul comunitar este contrară principiului tratamentului egal care rezultă din interzicerea oricărei discriminări pe motivul naționalității.

- (7) Dat fiind procesul de internaționalizare a pieței comunitare de artă modernă și contemporană, accelerat în prezent de efectele noii economii, într-un context normativ în care puține state din exteriorul UE recunosc dreptul de suită, este esențial ca, pe plan extern, Comunitatea Europeană să inițieze negocieri în vederea introducerii obligativității articolului 14b din Convenția de la Berna.
- (8) Având în vedere existența acestei piețe internaționale, la care se adaugă absența dreptului de suită în câteva state membre și neconcordanțele existente în prezent între sistemele de drept intern care recunosc acest drept, este esențial să se stabilească dispoziții tranzitorii privind atât intrarea în vigoare, cât și reglementarea acestui drept, menite să păstreze competitivitatea pieței europene.
- (9) Dreptul de suită este în prezent prevăzut prin legislația internă a majorității statelor membre. Asemenea acte cu putere de lege, în cazul în care există, prezintă anumite diferențe, în special în ceea ce privește operele care intră sub incidența lor, beneficiarii dreptului, procentul aplicat, tranzacțiile care impun plata unor drepturi de autor și baza de calcul a acestora. Aplicarea sau neaplicarea unui astfel de drept are un impact semnificativ asupra mediului concurențial din cadrul pieței interne, în măsura în care existența sau absența obligației de plată care rezultă din dreptul de suită reprezintă un element ce trebuie luat în calcul de către fiecare persoană care dorește să vândă o operă de artă. Prin urmare, acest drept reprezintă un factor care contribuie la denaturarea concurenței și la deplasări ale vânzărilor în cadrul Comunității.
- (10) Astfel de neconcordanțe legate de existența dreptului de suită și de aplicarea acestuia de către statele membre au un efect negativ direct asupra bunei funcționări a pieței interne a operelor de artă, astfel cum este prevăzut la articolul 14 din tratat. Într-o astfel de situație, articolul 95 din tratat constituie temeiul juridic adecvat.

⁽¹⁾ JO C 178, 21.6.1996, p. 16 și JO C 125, 23.4.1998, p. 8.

⁽²⁾ JO C 75, 10.3.1997, p. 17.

⁽³⁾ Avizul Parlamentului European din 9 aprilie 1997 (JO C 132, 28.4.1997, p. 88), confirmat la 27 octombrie 1999, Poziția comună a Consiliului din 19 iunie 2000 (JO C 300, 20.10.2000, p. 1) și Decizia Parlamentului European din 13 decembrie 2000 (JO C 232, 17.8.2000, p. 173). Decizia Parlamentului European din 3 iulie 2001 și Decizia Consiliului din 19 iulie 2001.

⁽⁴⁾ [1993] Culegere I-5145.

- (11) Obiectivele Comunității astfel cum sunt stabilite prin tratat includ stabilirea bazelor unei uniuni cât mai strânse între popoarele Europei, promovarea unor relații strânse între statele membre ale Comunității și asigurarea progresului economic și social al acestora printr-o acțiune comună menită să elimine barierele ce divid Europa. În acest scop, tratatul prevede crearea unei piețe interne care presupune eliminarea oricărui obstacol din calea liberei circulații a mărfurilor, a libertății de a presta servicii și a libertății de stabilire, precum și introducerea unui sistem de evitare a denaturării concurenței în cadrul pieței comune. Armonizarea legislației statelor membre privind dreptul de suită contribuie la îndeplinirea acestor obiective.
- (12) A șasea Directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitul pe cifra de afaceri – Sistemul comun privind taxa pe valoarea adăugată: bază uniformă de evaluare ⁽¹⁾ introduce treptat un sistem comunitar de impozitare aplicabil, între altele, și operelor de artă. Măsurile limitate la domeniul fiscal nu sunt suficiente pentru a garanta funcționarea armonioasă a pieței operelor de artă. Acest obiectiv nu poate fi atins fără o armonizare în domeniul dreptului de suită.
- (13) Diferențele existente între legislații ar trebui eliminate atunci când acestea au un efect negativ asupra funcționării pieței interne, iar apariția oricăror noi diferențe în acest sens ar trebui împiedicată. Nu este necesar să se elimine sau să se împiedice apariția diferențelor care nu pot aduce atingere funcționării pieței interne.
- (14) O condiție prealabilă pentru buna funcționare a pieței interne constă în existența unui mediu concurențial nedenaturat. Existența unor diferențe între dispozițiile de drept intern privind dreptul de suită denaturează concurența și determină deplasări ale vânzărilor în cadrul Comunității, ducând la o tratare diferențiată a artiștilor în funcție de locul vânzării operelor acestora. Prin urmare, problema în discuție implică o serie de aspecte transnaționale care nu pot fi reglementate satisfăcător prin intervenția statelor membre. Absența unor măsuri comunitare în acest sens ar fi contrară cerinței prevăzute în tratat, care impune corectarea oricăror denaturări ale concurenței și a inegalității de tratament.
- (15) Dată fiind amploarea discrepanțelor dintre dispozițiile de drept intern, este necesar să se adopte măsuri de armonizare menite să elimine neconcordanțele dintre legislațiile statelor membre în domeniile în care aceste neconcordanțe pot crea sau menține denaturări ale concurenței. Cu toate acestea, nu este necesar să se armonizeze fiecare dispoziție de drept intern a statelor membre privind dreptul de suită și, pentru a conferi un domeniu maxim de acoperire dispozițiilor de drept intern, este suficient să se limiteze armonizarea la acele dispoziții de drept intern care au efectul cel mai direct asupra funcționării pieței interne.
- (16) Prin urmare, prezenta directivă respectă, în totalitate, principiile subsidiarității și proporționalității prevăzute la articolul 5 din tratat.
- (17) În temeiul Directivei 93/98/CEE a Consiliului din 29 octombrie 1993 de armonizare a duratei protecției dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe ⁽²⁾, durata dreptului de autor se întinde pe o perioadă de 70 de ani după decesul autorului. Ar trebui prevăzută aceeași durată și pentru dreptul de suită. În consecință, numai originalele operelor de artă modernă și contemporană pot face obiectul dreptului de suită. Cu toate acestea, pentru a permite sistemelor juridice ale statelor membre care, în momentul adoptării prezentei directive, nu aplică dreptul de suită în beneficiul artiștilor, să încorporeze acest drept în sistemele lor juridice și, în plus, să dea posibilitatea agenților economici din respectivele state membre să se adapteze treptat la dreptul menționat anterior păstrându-și în același timp viabilitatea economică, statele membre în cauză ar trebui să beneficieze de o perioadă limitată de tranziție în care să poată continua să nu aplice dreptul de suită în beneficiul avânzilor-cauză ai artistului după decesul acestuia.
- (18) Domeniul de aplicare a dreptului de suită ar trebui să includă toate actele de revânzare, cu excepția celor efectuate direct între persoanele care acționează în nume propriu, fără participarea unui profesionist al pieței obiectelor de artă. Acest drept nu ar trebui să includă actele de revânzare efectuate de persoane care acționează în nume propriu către muzee non-profit și care sunt deschise publicului. În ceea ce privește situația specială a galeriilor de artă care achiziționează opere de artă direct de la autori, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a exonera de dreptul de suită actele de revânzare care au loc în termen de trei ani de la data achiziționării. Ar trebui luate în considerare interesele artiștilor, limitându-se această derogare la actele de revânzare pentru care prețul de revânzare nu depășește 10 000 EUR.
- (19) Trebuie precizat faptul că armonizarea introdusă de prezenta directivă nu se aplică manuscriselor originale aparținând scriitorilor și compozitorilor.
- (20) Trebuie stabilit un regim eficient care să se bazeze pe experiența deja acumulată la nivel național în materie de drept de suită. Suma plătită în temeiul dreptului de suită trebuie calculată sub forma unui procent din prețul de vânzare și nu din creșterea în valoare a acelor opere a căror valoare originală a crescut.
- (21) Este necesar să se armonizeze categoriile de opere de artă care fac obiectul dreptului de suită.

⁽¹⁾ JO L 145, 13.6.1977, p. 1. Directivă, astfel cum a fost modificată ultima dată prin Directiva 1999/85/CE (JO L 277, 28.10.1999, p. 34).

⁽²⁾ JO L 290, 24.11.1993, p. 9.

- (22) Neaplicarea drepturilor de suită sub un prag minim poate ajuta la evitarea unor costuri de încasare și administrare disproporționat de ridicate în raport cu profiturile artistului. Cu toate acestea, în conformitate cu principiul subsidiarității, statelor membre ar trebui să li se permită să stabilească praguri naționale inferioare pragului comunitar, pentru a promova interesele noilor artiști. Date fiind sumele mici implicate, derogarea în cauză nu poate avea efecte semnificative asupra funcționării corecte a pieței interne.
- (23) În prezent, procentele stabilite de diferitele state membre pentru aplicarea dreptului de suită variază considerabil. Funcționarea eficientă a pieței interne a operelor de artă modernă și contemporană necesită stabilirea unor procente cât mai uniforme.
- (24) În vederea concilierii diferitelor interese existente pe piața operelor originale de artă, se recomandă stabilirea unei scale procentuale piramidale pentru câteva categorii de prețuri. Este important să se reducă riscul de efectuare a vânzărilor în alte părți și de eludare a reglementărilor comunitare în materie de drepturi de suită.
- (25) În principiu, persoana care ar trebui să plătească drepturile de suită este vânzătorul. Statele membre ar trebui să aibă posibilitatea de a oferi derogări de la acest principiu privind obligațiile de plată. Vânzătorul este persoana sau întreprinderea în numele căreia se încheie vânzarea.
- (26) Este de dorit să se prevadă posibilitatea unei modificări periodice a pragului și a procentelor. În acest sens, Comisiei trebuie să îi revină sarcina de a întocmi rapoarte periodice privind punerea în aplicare efectivă a dreptului de suită în statele membre și efectul acestuia asupra pieței comunitare a operelor de artă și, dacă este cazul, de a înainta propuneri de modificare a prezentei directive.
- (27) Este de dorit să se precizeze care sunt beneficiarii dreptului de suită, luându-se în considerare principiul subsidiarității. Nu se recomandă luarea de măsuri prin prezenta directivă în domeniul dreptului de succesiune în vigoare în statele membre. Totuși, avânzii-cauză ai autorului trebuie să poată beneficia pe deplin de dreptul de suită după decesul acestuia, cel puțin după expirarea perioadei de tranziție menționate anterior.
- (28) Statelor membre le revine responsabilitatea reglementării modului de exercitare a dreptului de suită, mai ales în ceea ce privește modul de gestionare a acestuia. În acest sens, o posibilitate ar fi gestionarea de către un organism de gestiune colectivă. Statele membre trebuie să se asigure că organismele de gestiune colectivă funcționează eficient și în condiții de transparență. De asemenea, statele membre trebuie să se asigure că sumele destinate autorilor care sunt

resortisanți ai altor state membre sunt colectate și distribuite. Prezenta directivă nu aduce atingere normelor de colectare și distribuție existente în statele membre.

- (29) Exercitarea dreptului de suită ar trebui limitată la resortisanții Comunității, precum și la autorii străini, resortisanți ai unor țări a căror legislație oferă aceeași protecție autorilor care sunt resortisanți ai statelor membre. Un stat membru ar trebui să aibă posibilitatea de a acorda acest drept autorilor străini care își au domiciliul în statul membru în cauză.
- (30) Ar trebui introduse proceduri adecvate pentru a monitoriza tranzacțiile și a asigura prin mijloace practice aplicarea eficientă de către statele membre a dreptului de suită. Aceasta implică și dreptul autorului sau al reprezentantului autorizat al acestuia de a obține orice informație necesară de la persoana fizică sau juridică obligată să plătească drepturi de autor. Statele membre care prevăd gestiunea colectivă a dreptului de suită pot să prevadă și că numai organismele răspunzătoare de această gestiune colectivă au dreptul de a obține informații,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

CAPITOLUL I

DOMENIU DE APLICARE

Articolul 1

Obiectul dreptului de suită

- (1) Statele membre prevăd, în beneficiul autorului unei opere originale de artă, un drept de suită, definit ca un drept inalienabil și la care nu se poate renunța nici chiar anticipat, de a încasa un procent din prețul de vânzare obținut la orice revânzare a operei ulterioară primei înstrăinări a operei de către autor.
- (2) Dreptul menționat la alineatul (1) se aplică tuturor actelor de revânzare care implică, în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari, profesioniști ai pieței obiectelor de artă, cum ar fi saloane, galerii de artă și, în general, orice comerciant de opere de artă.
- (3) Statele membre pot să prevadă că dreptul menționat la alineatul (1) nu se aplică actelor de revânzare în cadrul cărora vânzătorul a achiziționat opera direct de la autorul acesteia cu mai puțin de trei ani înainte de data revânzării în cauză și dacă prețul de revânzare nu depășește 10 000 EUR.
- (4) Suma datorată în temeiul dreptului de suită se plătește de către vânzător. Statele membre pot să prevadă că una dintre persoanele fizice sau juridice menționate la alineatul (2), alta decât vânzătorul, poate fi singura obligată la această plată sau poate împărți cu vânzătorul această obligație.

Articolul 2

Opere de artă cărora li se aplică dreptul de suită

(1) În înțelesul prezentei directive, „operă de artă originală” înseamnă opere de artă plastică sau grafică, cum ar fi picturi, colaje, tablouri, desene, gravuri, tipărituri, litografii, sculpturi, tapițerii, obiecte ceramice sau din sticlă și fotografii, cu condiția ca acestea să fi fost realizate chiar de către artist sau să fie copii considerate opere de artă originale.

(2) Exemplarele operelor de artă care intră sub incidența prezentei directive, realizate în număr limitat chiar de către artist sau sub îndrumarea acestuia, se consideră a fi opere de artă originale în înțelesul prezentei directive. În mod normal, astfel de exemplare se numerează, se semnează sau se autorizează prin diferite metode de către artist.

CAPITOLUL II

DISPOZIȚII SPECIALE

Articolul 3

Prag de aplicare

(1) Statelor membre le revine sarcina de a stabili prețul minim de vânzare de la care vânzările menționate în articolul 1 sunt supuse dreptului de suită.

(2) Acest preț minim de vânzare nu poate depăși în nici un caz suma de 3 000 EUR.

Articolul 4

Procente

(1) Dreptul de suită menționat în articolul 1 se calculează după cum urmează:

- (a) 4 % pentru tranșa din prețul de vânzare până la 50 000 EUR;
- (b) 3 % pentru tranșa din prețul de vânzare între 50 000,01 EUR și 200 000 EUR;
- (c) 1 % pentru tranșa din prețul de vânzare între 200 000,01 EUR și 350 000 EUR;
- (d) 0,5 % pentru tranșa din prețul de vânzare între 350 000,01 EUR și 500 000 EUR;
- (e) 0,25 % pentru ceea ce depășește 500 000 EUR.

Cu toate acestea, suma totală plătită ca drept de suită nu poate depăși 12 500 EUR.

(2) Prin derogare de la alineatul (1), statele membre pot aplica un procent de 5 % pentru tranșa din prețul de vânzare menționată la alineatul (1) litera (a).

(3) Dacă prețul de vânzare minim stabilit este mai mic de 3 000 EUR, statul membru stabilește procentul aplicabil pentru o tranșă din prețul de vânzare până la 3 000 EUR; acest procent nu poate fi mai mic de 4 %.

Articolul 5

Baza de calcul

Prețurile de vânzare menționate în articolul 3 și 4 sunt prețurile nete.

Articolul 6

Beneficiarii dreptului de suită

(1) Dreptul menționat la articolul 1 se plătește autorului operei și, sub rezerva articolului 8 alineatul (2), după decesul acestuia, avânzilor-cauză ai acestuia.

(2) Statele membre pot să prevadă administrarea colectivă obligatorie sau opțională a drepturilor menționate la articolul 1.

Articolul 7

Beneficiari ai dreptului de suită-resortisanți ai unor țări terțe

(1) Statele membre prevăd că autorii care sunt resortisanți ai unor țări terțe și, sub rezerva articolului 8 alineatul (2), avânzii-cauză ai acestora, beneficiază de dreptul de suită în conformitate cu prezenta directivă și cu legislația statului membru în cauză, doar dacă țara al cărui resortisant este autorul sau avândul-cauză al acestuia asigură protecția drepturilor de suită în țara respectivă pentru autorii din statele membre și pentru avânzii-cauză ai acestora.

(2) Pe baza informațiilor furnizate de statele membre, Comisia publică cât mai curând posibil o listă orientativă a acelor țări terțe care îndeplinesc condițiile menționate la alineatul (1). Această listă se actualizează constant.

(3) În scopul protecției dreptului de suită, orice stat membru poate trata autorii care nu sunt resortisanți ai unui stat membru, dar care își au domiciliul în respectivul stat membru în același mod cu propriii resortisanți.

Articolul 8

Durata de protecție a dreptului de suită

(1) Durata de protecție a dreptului de suită corespunde celei menționate la articolul 1 din Directiva 93/98/CE.

(2) Prin derogare de la alineatul (1), acelor state membre care nu aplică imediat (de la data intrării în vigoare menționată la articolul 13) dreptul de suită nu li se impune, pentru o perioadă care expiră la 1 ianuarie 2010, să aplice dreptul de suită în beneficiul avânzilor-cauză ai artistului după decesul acestuia.

(3) Un stat membru căruia i se aplică alineatul (2) poate dispune de un termen suplimentar, dar care nu depășește doi ani, dacă este necesar, pentru a da posibilitatea agenților economici din statul membru în cauză să se adapteze treptat la sistemul dreptului de suită, păstrându-și în același timp viabilitatea economică, înainte ca aceluși stat membru să i se ceară să aplice dreptul de suită în beneficiul avânzilor-cauză ai artistului după decesul acestuia. Cu cel puțin 12 luni înainte de sfârșitul perioadei prevăzute la alineatul (2), statul membru în cauză prezintă Comisiei o informare motivată, astfel încât Comisia să poată emite un aviz, după consultările ce se impun, în termen de trei luni de la data primirii acestor informații. Dacă acesta nu se conformează avizului Comisiei, în termen de o lună statul membru informează Comisia și își justifică decizia. Notificarea și justificarea statului membru și avizul Comisiei se publică în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* și se trimit Parlamentului European.

(4) În cazul încheierii cu succes, în termenele menționate la articolul 8 alineatele (2) și (3), a negocierilor internaționale menite să extindă aplicarea la nivel internațional a dreptului de suită, Comisia prezintă propuneri adecvate.

Articolul 9

Dreptul de a obține informații

Statele membre prevăd ca, pentru o perioadă de trei ani de la data revânzării, beneficiarii menționați la articolul 6 să poată solicita oricărui profesionist al pieței obiectelor de artă menționat la articolul 1 alineatul (2) să furnizeze orice informații care pot fi necesare pentru a asigura achitarea drepturilor aferente revânzării.

CAPITOLUL III

DISPOZIȚII FINALE

Articolul 10

Aplicarea în timp

Prezenta directivă se aplică tuturor operelor originale de artă astfel cum sunt definite la articolul 2 care, la data de 1 ianuarie 2006, sunt încă protejate de legislația statelor membre în domeniul drepturilor de autor sau care, la acea dată, îndeplinesc criteriile de protecție în temeiul dispozițiilor prezentei directive.

Articolul 11

Clauză de revizuire

(1) Comisia prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social, până la 1 ianuarie 2009 și la fiecare patru ani după această dată, un raport privind punerea în aplicare și efectele prezentei directive, acordând o atenție deosebită concurenței de pe piața comunitară de artă modernă și contemporană, mai ales în ceea ce privește poziția Comunității în raport cu piețele importante care nu aplică dreptul de suită și nu susțin creația artistică, precum și procedurile de gestionare din statele membre. Raportul analizează în special efectul acesteia asupra pieței interne și efectele introducerii dreptului de suită în acele state membre care nu au aplicat acest drept în legislația națională anterior intrării în vigoare a prezentei directive. Dacă este cazul, Comisia înaintează propuneri de adaptare a pragului minim și a procentelor convenite în temeiul dreptului de suită în funcție de schimbările survenite în acest sector, propuneri referitoare la suma maximă prevăzută la articolul 4 alineatul (1) și orice alte propuneri pe care le consideră necesare în vederea îmbunătățirii eficienței prezentei directive.

(2) Se constituie un comitet de contact. Acesta este format din reprezentanți ai autorităților competente din statele membre.

Comitetul este prezidat de un reprezentant al Comisiei și se reunește fie la inițiativa președintelui, fie la cererea delegației unui stat membru.

(3) Sarcinile comitetului sunt următoarele:

- să organizeze consultări privind toate problemele ce decurg din aplicarea prezentei directive;
- să faciliteze schimbul de informații între Comisie și statele membre privind evoluțiile semnificative de pe piața comunitară a obiectelor de artă.

Articolul 12

Punere în aplicare

(1) Statele membre adoptă actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive până la 1 ianuarie 2006. Statele membre informează de îndată Comisia cu privire la aceasta.

Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de realizare a acestei trimiteri.

(2) Comisiei îi sunt comunicate de statele membre textele principalelor dispoziții de drept intern pe care le adoptă în domeniul reglementat de prezenta directivă.

Articolul 13

Intrarea în vigoare

Prezenta directivă intră în vigoare la data publicării în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*.

Articolul 14

Destinatari

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles, 27 septembrie 2001.

Pentru Parlamentul European

Președintele

N. FONTAINE

Pentru Consiliu

Președintele

C. PICQUÉ